

आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को

नीति तथा कार्यक्रम

बारागढी गाउँपालिका

खोपचा, बारा

प्रदेश नं. २, नेपाल

२०७७

Handwritten signature

आदरणीय गाँउ सभा सदस्यहरु, कर्मचारीहरु एवम् उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु,

१. नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकतालाई आत्मसात गर्दै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्थाको माध्यमबाट दीगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्न नेपालको संविधान २०७२ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को अधिकार प्रयोग गरी यस पाँचौँ गाउँ सभामा बारागढी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा अत्यन्त खुशी महसुस गरेको छु।
२. कोरोना भाइरसको संक्रमणबाट फैलिएको कोभिड-१९ रोगबाट सिर्जित प्रतिकूल परिस्थितिमा यस गरिमामय गाउँसभामा आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ को बजेट प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु।
३. समाजवाद उन्मुख राज्य व्यवस्था प्राप्तीको आन्दोलनमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात महान सहिदहरुप्रति श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। साथै नेपाली समाज रुपान्तरणको क्रममा अग्र पंक्तिमा रहेर नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्नुहुने अग्रजहरुप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु।
४. विश्वव्यापी रुपमा फैलिन गएको कोभिड-१९ को महामारीले हाम्रा प्राथमिकताहरु फेरिन पुगे। जीवन रहे जीवन सुधार्न र सिँगार्न सकिन्छ भन्ने मान्यतालाई आत्मसात गर्दै महामारी विरुद्धको अभियानमा उपलब्ध सबै साधन स्रोतको यथोचित परिचालन गरिरहेको अवगत नै छ। महामारीका विरुद्धको संघर्षकै विचमा पनि जीवनको सहजताका लागि अधिकतम कोशिस गरिरहेका छौं।
५. यी यावत प्रतिकुलता र चुनौतीका बावजुद वित्तिय अनुशासन कायम गर्दै हाम्रो विकासका चाहनाहरुलाई मूर्त रुप दिन यस गाउँपालिकाले विश्वव्यापी रुपमा स्वीकार गरिएको दीगो विकासका लक्ष्यहरु हाँसिल गर्नेतर्फ उन्मुख हुँदै आगामी आर्थिक वर्षका लागि स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि विकास, सडक पूर्वाधार, खानेपानी, सिंचाई, लक्षित क्षेत्र विकास, सुशासन तथा संस्थागत सुदृढीकरण जस्ता क्षेत्रगत प्राथमिकताहरु रहने तथ्य उल्लेख गरेको छु।
६. जनताको पूर्ण लोकतन्त्र, विधिको शासन, सुशासन सहितको विद्युतीय शासन, जनताप्रति उत्तरदायी राज्य, भ्रष्टाचारमुक्त सभ्य, सुसंस्कृत एवम् कर्तव्यप्रति दृढ समतामूलक एवम्

Handwritten signature
गाउँपालिका अध्यक्ष

२६१५९६६

न्यायपूर्ण समाजलाई आदर्शको रूपमा लिई स्वच्छ, सफा, शान्त, सुशासनयुक्त, समृद्ध र सुखी नगरको निर्माणको लागि गाउँपालिका सरकार प्रतिबद्ध छ ।

७. दिगो आर्थिक वृद्धि हासिल गरी आर्थिक विकास र समृद्धिको चाहनालाई सार्थक तुल्याउन सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रक्रिया एवम् दिगो विकासको लक्ष्य अनुसार वडा, टोल वस्तुबाट प्राथमिकताका साथ छनोट भएका तथा गाउँपालिकाले समेत उच्च प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्न खोजेका शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, ग्रामिण सडक, सूचना तथा संचार प्रविधि, सहकारी, उद्योग तथा वाणिज्य, संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाहसँग सम्बन्धित आयोजनाहरूको प्रतिफल सुनिश्चित हुने गरी कार्यान्वयन क्षमता बढाउनुका साथै प्रभावकारी र जवाफदेही अनुगमनको व्यवस्था गरिनेछ ।

८. राजस्व र कर प्रशासन सम्बन्धि नीतिको निर्माण गरी पहिचान भएका राजस्वका श्रोत, दायरा र दर अनुसार प्रगतिशील एवम् समतामूलक कर सिद्धान्त अनुसार राजस्व प्राप्त गर्न प्रभावकारी संस्थागत र कानुनी व्यवस्था गरिनेछ । आन्तरिक आम्दानीलाई बढाउँदै आत्मनिर्भर र आफैमा सक्षम गाउँपालिकाको निर्माणको लागि संभव भएसम्मका सम्पूर्ण उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ ।

९. वडाहरूमा बजेट विनियोजन गर्दा जनसंख्या, क्षेत्रफल, विकटता र पछौटेपना, मानव विकास सूचकांकको अवस्था, पूर्वाधारको अनुपातमा राजस्व संकलन गर्न सक्ने क्षमता र आ.व. २०७६/०७७ मा राजस्वको संभावना अनुसार संकलित राजस्वको प्रतिशत र खर्चको आवश्यकतालाई मुख्य आधार बनाईनेछ । गाउँपालिकाको राजस्व नीतिलाई प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गरी लक्ष्य अनुसार वा सोभन्दा बढी राजस्व संकलन गर्न सफल वडा एवम् निकायलाई प्रोत्साहन स्वरूप कूल राजस्वको केही प्रतिशतले हुन आउने रकम प्रशासनिक खर्च वापत उपलब्ध गराईनेछ ।

१०. वडा तथा गाउँपालिकाको वित्तीय व्यवस्थापन क्षमता र जवाफदेहिता बढाइनेछ । राजनीतिक नेतृत्व र कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । राजनीतिक स्थिरता, व्यवसायिक कर्मचारीतन्त्र र सहयोगी समाजको निर्माणको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । "सिर्जनशिलतालाई प्रोत्साहन, उत्कृष्टतालाई पुरस्कार" अवधारणा अनुसार उत्कृष्ट काम गर्ने कर्मचारी र पदाधिकारीलाई वार्षिक रूपमा सम्मान सहित पुरस्कृत गरिनेछ । साथै कर्मचारीको व्यवसायिकता अभिवृद्ध तथा कामप्रती उच्च मनोबल बढाउनका लागि

कर्मचारीहरूको लागि एक वर्षमा कम्तिमा एक पटक सार्वजनिक सेवा प्रवाह र आयोजना संचालन सम्बन्धि तालिम लिने तथा प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ । वार्षिक कार्यतालिका निर्माण गरी बजेट तथा योजना तर्जुमा, कार्यक्रम स्वीकृति, वार्षिक खरिद योजना निर्माण, योजना कार्यान्वयन, उपभोक्ता समितिहरूको सशक्तिकरण, योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन, सर्वजनिक सुनुवाई, प्रगति समिक्षा लगायतका कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

११. यस आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाको पञ्चवर्षिय आवधिक योजना निर्माण, विषयगत एवम् क्षेत्रगत गुरुयोजना निर्माण, एकीकृत गुरुयोजना निर्माण लगायतका योजना निर्माणसँग सम्बन्धित कार्यहरू सम्पन्न गरिनेछ । योजना तथा गुरुयोजना निर्माणको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था हुनेछ ।

१२. उपरोक्त व्यवस्था बाहेक केहि मूल विषयहरूमा निम्नानुसार नीतिको तर्जुमा गरिएको छः

शिक्षा सम्बन्धि नीति

- हरेक वडाका माध्यमिक विद्यालयहरूलाई श्रोत सम्पन्न नमुना विद्यालयको रूपमा विकास गरिनेछ । त्यस्तो विद्यालयको आधारभूत तहसम्म अंग्रेजी माध्यममा पठनपाठनको शुरुवात गरिनेछ । विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर बृद्धिका लागि शहरबजारका प्रतिष्ठित निजी विद्यालयहरूसँग सहकार्य शुरुवात गरिनेछ ।
- हरेक वडाका २/२ वटा बाल बिकास केन्द्रहरूमा बालमैत्री पूर्वाधार थप गरी आधुनिक किन्डर गार्डेनको रूपमा बिकास गरिनेछ ।
- हरेक वडाको एउटा माध्यमिक तथा आधारभूत विद्यालयमा इन्टरनेट सुविधा उपलब्ध गराई १/१ वटा Distance Learning Center तथा श्रव्यदृष्य कक्षाहरू को स्थापना गरिनेछ ।
- जिल्लामा उपलब्ध एफएम रेडियोहरूसँग समन्वय गरि माध्यमिक तथा आधारभूत तहसम्मका विभिन्न कक्षाको पठनपाठन शुरुवात गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा एउटा १२ कक्षासम्म पठनपाठन हुने उच्च माध्यमिक विद्यालय स्थापनाका लागि आवश्यक तयारी अघि बढाइनेछ ।
- आफ्नो विषयमा राम्रो नतिजा ल्याउने विषयगत शिक्षकहरूलाई पुरस्कारका साथै निश्चित प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।

- विभिन्न संघसंस्था र विकास साझेदारहरुको सहयोगमा गाउँपालिकामा एउटा प्राविधिक शिक्षालय स्थापना र सञ्चालन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- श्री जनता माध्यमिक विद्यालय बुधगाईलाई गाउँपालिका कै उच्च शिक्षा प्रदान गर्ने मुख्य शैक्षिक केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- विद्यालयमा शिक्षकहरुको क्रियाकलाप, पठनपाठनको अवस्था र समग्र विद्यालयमा हुने गतिविधिहरु सुक्ष्म ढङ्गले अध्ययन गरी गाउँपालिकामा प्रतिवेदन गर्न शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा अन्तर्गत रहने गरी विद्यालय नियमन ईकाइको गठन गरिनेछ । विद्यालय अनुगमन नियमन र मूल्यांकनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- ग्रामिण क्षेत्रको वर्तमान शैक्षिक परिवेशलाई व्यापक सुधार गर्ने नीति लिईनेछ । पञ्च वर्षिय विद्यालय शिक्षा सुधार कार्ययोजना निर्माण गरी लागू गरिनेछ । शिक्षालाई अपांगमैत्री एवम वालमैत्री बनाईनेछ ।
- शिक्षाबाट विमुख बालबालिकालाई शिक्षाको पहुचमा ल्याउने कार्यक्रम तय गरी विद्यालय उमेरका सम्पूर्ण बालबालिका शिक्षाको मुलधारमा ल्याईनेछ ।
- विद्यार्थी अत्यन्त न्युन भएका विद्यालयहरुलाई नजिकका विद्यालयहरुमा गाभिनेछ ।
- साक्षरता अभियान चलाई गाउँपालिकालाई साक्षर गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।

स्वास्थ्य सम्बन्धि नीति

- कोभिड १९ संक्रमण रोकथामका लागि २०० जनाको क्वारेन्टाइन तथा २५ जनाको आइसोलेसन सेन्टर निर्माण तथा सञ्चालन गरिनेछ ।
- कोभिड-१९ व्यवस्थापन कार्यको लागि यस बारागढी गाउँपालिकाले आवश्यकताको आधारमा क्वारेन्टाइन व्यवस्थापन, कन्ट्रायक्ट ट्रेसिङ टोली व्यवस्थापन, कोभिड-१९ व्यवस्थापन कोष, होलिडिङ सेन्टर, कोभिड-१९ मा खटिने जनशक्तिलाई तालिम, व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- कोभिड परीक्षणको लागि "एक घर एक परीक्षण कार्यक्रम" संचालन गरिने छ । सो कार्यको लागि आवश्यकता अनुसार भिटिएम किट व्यवस्थापन गरिने छ ।
- यस गाउँपालिकाको वडा नं ३ खोपवामा गाउँपालिका स्तरमा अस्पताल स्थापनाका लागि प्रदेश तथा संघ सरकारसँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- निर्माणाधिन बर्थिङ सेन्टरको सम्पूर्ण काम सम्पन्न गरी २४ घण्टे प्रसुति गृह सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकीहरूको व्यवस्थापन नियमावली तर्जुमा गरि अनुगमन व्यवस्था प्रभावकारी बनाइने छ । प्रत्येक स्वास्थ्य चौकीमा आधारभूत प्रयोगशाला स्थापनाको लागि विशेष पहल गरिनेछ ।
- गृहिणीहरूलाई बालबालिका हेरचाह र स्वस्थ आहार सम्बन्धी आधारभूत तालिम दिइनेछ ।
- प्रत्येक स्वास्थ्य चौकीमा एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्दै जाने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- वर्षमा १ पटक हरेक वडामा विशेषज्ञ डाक्टर सहित स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिने र ६० वर्ष माथिका वृद्धवृद्धालाई घरमै गई नियमित स्वास्थ्य जाँच गर्न “घर घरमा स्वास्थ्यकर्मी” कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- निशुल्क औषधी वितरण कार्यलाई नियमित र पारदर्शी बनाइनेछ ।

कृषि तथा पशु विकास नीति

- कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन सिंचाई, मलखाद, बीउ विजनको उपलब्धतामा सुधार गर्न आवश्यक नीति निर्माण गरी खरिद, ढुवानी लगायतमा अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ । नमुनाको रूपमा संभावित क्षेत्रहरूमा बाखा फर्म, कुखुरा फर्म, तरकारी खेती, फलफूल खेती संचालन गरी स्वरोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरिनेछ र युवाहरूलाई कृषि क्षेत्र तर्फ आकर्षित गरिदै लागिनेछ ।
- संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँगको समन्वय र साझेदारीमा पशु तथा वाली बीमा कार्यक्रमलाई कृषकको बिचमा पुर्याइनेछ ।
- खाद्यान्न उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्न धान, मकै, गहुँ, र आलु उत्पादक किसानहरूको लागि बिजबृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- स्थानीय विऊविजन जोगाउन कृषि सहकारी संस्था मार्फत विऊविजन बैंक स्थापना गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र घुम्ती कृषक पाठशालाको स्थापना गरी अगुवा कृषक तयार पारिने छ ।
- हरेक वडामा १२१ जना कृषि प्राविधिकहरू बाह्र महिना परिचालन गरिने छ । आवश्यकता अनुरूप पशु चिकित्सकको व्यवस्था गरिनेछ ।

- तरकारी, फलफूल, पोसिलो घाँसको विऊ, विरुवा एवम् सुक्ष्म तत्व अनुदानमा वितरण गरिनेछ ।
- ठूलो परिमाणमा कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी व्यवसायीक फर्म स्थापना गर्न चाहने व्यक्तिहरूलाई विभिन्न अनुदान मार्फत सहयोग गरिने छ ।

सडक तथा यातायात सम्बन्धि नीति

- गाउँपालिकाको मुख्य सडकहरूलाई मुख्य कोरिडोरका रूपमा विकास गर्न संघीय र प्रदेश सरकारसँग साझेदारी गरिने छ ।
- गाउँपालिकाका मुख्य सडकलाई स्तरोन्नति गरी बाह्रमहिना सञ्चालन गरिनेछ । गाउँपालिका कार्यालयदेखि सबै वडा कार्यालयहरूलाई कालोपत्रे सडकले जाडिनेछ ।
- मुख्य सडकमा पर्ने खोलामा पक्की पुल तथा कल्भर्ट निर्माण गरिनेछ ।
- सडकहरूको स्तरोन्नति गर्दा कालोपत्रे भन्दा स्थानीय श्रोतसाधन र श्रमको उपयोग हुने र गुणस्तरीय समेत हुने किसिमका प्रविधिको प्रयोग गरिनेछ ।
- गाउँपालिका केन्द्रबाट वडा केन्द्रहरूसम्म पुग्ने सडक आसपास वृक्षारोपण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका केन्द्रबाट हरेक वडा केन्द्र सम्म सार्वजनिक यातायातको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- आगामी वर्ष सडक तथा यातायात पूर्वाधार निर्माणमा मेसिनको प्रयोगलाई हदैसम्म घटाई श्रमीकको प्रयोगलाई व्यापक बनाइने छ ।

भवन तथा शहरी विकास सम्बन्धि नीति

- प्राकृतिक स्रोत, ऐतिहासिक, सामाजिक, सांस्कृतिक पहिचान र आर्थिक सामर्थ्यको आधारमा गतिशील गाउँ शहर निर्माण कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ । यसको लागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण सम्बन्धि मापदण्ड एवम् संहिताको पूर्ण कार्यान्वयन गरिनेछ । संरचना निर्माण गर्नु पूर्व नक्सा पास गर्नुपर्ने कानूनी प्रावधानलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
- यस आर्थिक वर्षमा एकीकृत, व्यवस्थित, वैज्ञानिक, सुरक्षित र हरित गाउँ शहर निर्माणको लागि गुरु योजना बनाई लागू गरिनेछ । सम्बन्धित जग्गाधनीहरूको सहमतिमा व्यवस्थित शहरको निर्माणको लागि जग्गा विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- खानेपानी, सरसफाई र फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा ढल व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिईनेछ । पूर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका निर्माणको लागि वर्षेभरी सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।

सरसफाई सम्बन्धि नीति

- दिगो विकासका १७ लक्ष्यहरूमध्येको सफा पानी र पूर्ण सरसफाई सम्बन्धि लक्ष्य तोकिएको अवधिभित्र प्राप्त गर्न वातावरणमैत्री घरका १० सूचकहरूको कार्यान्वयन, पूर्ण सरसफाईयुक्त वडा घोषणा, एक घर एक धारा, एक घर एक शौचालय, एक व्यक्ति एक रुख, सुधारिएको चूलोको प्रयोग जस्ता कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- वडाहरूमा सिजन अनुसार वृक्षारोपण गर्ने, महिनामा कम्तिमा दुई पटक सरसफाई अभियान संचालन गर्ने कार्यलाई अभियानकै रूपमा संचालन गरिनेछ । गाउँपालिका केन्द्रमा हप्तामा एक पटक सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- सूचक निर्धारण गरी नमूना वडा घोषणा गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- विद्यालय, सार्वजनिक स्थल एवम् सरकारी कार्यालयहरूमा अपांगमैत्री, बालमैत्री सार्वजनिक शौचालय निर्माणमा ध्यान दिईनेछ ।
- 'Polluter Pay Principle' लाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । फोहोरमैलाको वैज्ञानिक व्यवस्थापनका लागि ल्याण्डफिल्ड साइटको स्थापना गरिनेछ । फोहोरमैलाको वर्गीकरण गरी फोहोरलाई मोहरमा रूपान्तर गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ । यस आर्थिक वर्षमा कुहिने फोहोरबाट कम्पोष्ट मल निर्माणको कार्यलाई नमूनाको रूपमा सुरु गरिनेछ ।

पर्यटन सम्बन्धि नीति

- पर्यटन क्षेत्रलाई राष्ट्रिय अर्थतन्त्र एवम् यस गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रको प्रमुख आधारको रूपमा विकास गर्न प्राकृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि सुक्ष्म ढंगले अध्ययन गर्ने तथा सोको लागि आवश्यक पूर्वाधार विकासमा जोड दिईनेछ । यस आर्थिक वर्षभित्र पर्यटन गुरुयोजना तयार गरी लागू गरिनेछ ।

- पर्यटकीय स्थलहरूको अध्ययन, पहिचान र प्रचारप्रसारको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ । पर्यटन पूर्वाधार निर्माण, प्रचारप्रसार र पर्यटक अनुकूल सेवा सुविधा विकासमा जोड दिइनेछ ।

वातावरण तथा भु संरक्षण सम्बन्धि नीति

- हरेक वडालाई धुवाँमूक्त बनाउन धुवाँरहित सुधारिएको चुल्हो तथा विधुतिय चुल्होको प्रयोगलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- सडक किनारामा भूक्षयलाई रोक्दै आर्थिक लाभ समेत लिन छिटो हुर्किने विरुवाहरु रोपी त्यसको संरक्षण र उपयोग गर्न सम्बन्धित क्षेत्रका स्थानीय समुदायलाई परिचालन गरिनेछ ।
- जग्गा बाँझो राख्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्न खाली जग्गाका सर्वेक्षण र माटो परीक्षण गरी जमिनको प्रकृति अनुसारको भुउपयोग नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

युवा तथा खेलकुद सम्बन्धि नीति

- कोभिड-१९ कारण बैदेशिक रोजगारबाट फर्केकाहरुलाई पालिकैमा रोजगार उपलब्ध गराउनलाई लघुउद्य, कृषि व्यवसायिकरणलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
- गाउँपालिकास्तरमा उपयुक्त स्थानको खोजि गरि १ रंगशालाको निर्माण गरिनेछ भने हरेक वडाहरुमा १/१ वटा खेलकुद मैदान निर्माण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरीय वार्षिक खेलकुद महोत्सव आयोजना गरिनेछ ।
- यूवाहरुलाई सकारात्मक सोंच र सुनौलो भविष्यको भावना जागृत गराउन क्यारियर काउन्सिलीङ कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरमा खेलकुदको विकास, विस्तार गरि नियमित खेलकुद आयोजना गर्न खेलकुदको विषयगत क्लवहरु स्थापना गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति

- लैंगिक समानता महिला सशक्तिकरण लैंगिक मुलप्रवाहीकरण र महिला सहभागिता वृद्धि गर्ने नीतिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । संचालित आयोजना तथा कार्यक्रममा कम्तिमा ४० प्रतिशत महिला र कम्तिमा १० प्रतिशत अपांग वा अल्पसंख्यक वा दलित समुदायको सहभागिता

सुनिश्चित गरिनेछ । लघु उद्यम तथा सिप विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरु सञ्चालनका क्रममा पछाडी परेको वर्गलाई सहभागितामा विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।

- असल सामाजिक मूल्य मान्यताको संरक्षण एवम् संवर्द्धन गरिनेछ । बाल विवाह गर्ने तथा गराउने दुबैलाई कानुनको कठघरामा उभ्याइनेछ ।
- लक्षित वर्ग एवम् समुदाय केन्द्रित व्यवसायिक सीपमूलक तालिमहरु सञ्चालन गरी त्यस्ता वर्गको सशक्तिकरण गनर नीति अवलम्बन गरिनेछ । प्रत्येक वडामा अनिवार्य रूपमा स्थापना हुने टोल विकाश संस्थाहरुमा लक्षित वर्गहरुको सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- समाजमा कुसंस्कारको रूपमा रहेको बाल विवाहलाई न्यूनिकरण गर्न टोलवडा एवम् , गाउँपालिका स्तरमा चेतनामूलक कार्यक्रम गर्नका साथै कानुनी कारबाहिलाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- शिक्षाबाट विमुख बालबालिकालाई शिक्षाको पहुचमा ल्याउने कार्यक्रममा तय गरी विद्यालय उमेरका सम्पूर्ण बालबालिका शिक्षाको मुलधारमा ल्याइनेछ ।
- विद्यालय, वडा र गाउँपालिकामा बालक्लब एवम् संजाल गठन गरी क्रियाशिल गरिनेछ ।
- पारिवारिक संस्कार एवम् पोषणको अवस्थामा सुधार गर्न टोल र वडा स्तरमा अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- महिला शसक्तिकरणको लागि प्रत्येक टोल, वडामा महिला समुह एवं समिति गठन गरी गाउँपालिकामा सुचिकृत गरिनेछ । सूचीकृत सबै समुहलाई अनुशिक्षण तालिम दिइनेछ ।
- प्रत्येक वडामा रहेका महिला समितिलाई आयआर्जन सम्बन्धी तालिम दिई आयआर्जनमूलक व्यवसायमा आवद्ध गरिनेछ ।
- लैंगिक हिंसा, घरेलु हिंसा न्यूनिकरण गर्न कानुनी एवं चेतनामूलक कार्यक्रममा जोड गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिक आफ्नै सन्तानबाट अपहेलित, घृणित व्यवहारले जोखिममा रहेको हुदाँ समाजमा जेष्ठ नागरिकलाई सम्मानपूर्वक वातावरणमा जिउने अवस्था सुनिश्चित गरिनेछ । साथै जेष्ठ नागरिकलाई संरक्षण नगर्ने दुर्व्यवहार गर्ने सन्तान वा व्यक्तिलाई कानुन अनुसार दण्डित गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।

३१५९६५

सिंचाई, खानेपानी तथा भवन सम्बन्धि नीति

- खेतीयोग्य जमीनमा सिंचाई सुविधा पुर्याउन विभिन्न कुलाहरु निर्माणका साथै हिउँदे पोखरीहरुको निर्माण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका सम्पूर्ण वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, विद्यालयहरुमा खानेपानीको लागि चापाकलको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिका कार्यालयको व्यवस्थित प्रशासकीय भवन निर्माणको कार्य थालिनेछ साथै गाउँपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य चौकी, विद्यालय तथा जेष्ठ नागरिक आश्रयस्थल भवनहरु निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरिनेछ ।

विज्ञान तथा प्रविधि सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिकाको समृद्धिको लागि विज्ञान र प्रविधिको क्षेत्रबाट प्राप्त हुन सक्ने लाभ, अवसर र संभावनालाई खोजी गरी यस क्षेत्रमा संख्यात्मक र गुणात्मक विकास गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र विज्ञान, सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको क्षेत्रमा दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्न माध्यमिक तहका सबै विद्यालयहरुमा प्राविधिक विषयको पठनपाठनको व्यवस्था गरिनेछ । माध्यमिक तहका सबै विद्यालयहरुमा कम्प्युटर शिक्षक, कम्प्युटर ल्याब, विज्ञान प्रयोगशाला, विद्युतीय हाजिरीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्युतीय शासनको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । लेखा, राजस्व प्रणालीलाई सफ्टवेयरको प्रयोग गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
- विज्ञान तथा प्रविधि सम्बन्धि योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- माध्यमिक तथा आधारभूत सामूदायिक विद्यालयहरुमा विज्ञान प्रयोगशाला व्यवस्थित गरिनेछ ।

संस्थागत विकास, सुशासन तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धि नीति

- आगामी आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाको प्रशासनिक खर्च कम्तीमा १० प्रतिशतले घटाइनेछ ।
- गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा स्थानीय गैरसरकारी संस्था तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरुलाई आमन्त्रण गरी साझेदारीको लागि अपिल गरिनेछ ।
- वेबसाइट मार्फत गाउँपालिकाको आम्दानी तथा खर्च चौमासिक रुपमा सार्वजनिक गरिनेछ ।

३१५९६५
स्वतन्त्र विकास

- विकासका वार्षिक योजना निर्माण र कार्यान्वयनमा समुदाय परिचालनका लागि साविकका वडालाई समेटेर टोल सुधार समिति गठन गरि सक्रिय बनाइनेछ ।
- सबै वडाको घरधुरी दर्ता गरि घरधुरी पहिचानको लागि निश्चित कोड प्रदान गरिनेछ ।
- संगठन व्यवस्थापन सर्भेक्षण कार्य सम्पन्न गरि गाउँपालिकाको जनशक्ति आवश्यकता पहिचान गरिनेछ । सो का आधारमा स्थानीय कर्मचारी सेवा सम्बन्धी कानून तर्जुमा गरिनेछ ।

सरकारी तथा गैर सरकारी संघ-संस्था सञ्चालन सम्बन्धि नीति

- गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्य गर्न इच्छुक गैरसरकारी संघसंस्थाले गाउँसभाबाट अनिवार्य रुपमा बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गराई गाउँपालिकाको संचित खाताबाट नै निकास हुने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । गाउँसभाबाट स्वीकृत नगराई कुनै पनि बजेट तथा कार्यक्रम संचालन गर्न पाइने छैन ।
- कुनै पनि सरकारी, गैर सरकारी संघसंस्था, निकाय, क्षेत्र, विषयगत कार्यालयले गाउँपालिकाभित्र आयोजना, कार्यक्रम संचालन गर्नुपूर्व गाउँपालिकाको स्वीकृति लिने, गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप आयोजना वा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।

वार्षिक विकास सम्बन्धि नीति

- खेर गइरहेको श्रमलाई उत्पादनमा जोड्न हाते सिपमुलक लघु उधम कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- व्यवसायीक क्षेत्रमा लाग्न चाहने युवाहरुलाई आधारभूत तालिम, यन्त्र उपकरण सहयोगको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- वैदेशीक रोजगारबाट फर्केका तथा बेरोजगार युवाहरुको तथ्याङ्क संकलन गरि उनीहरुलाई स्वरोजगारमुलक तालिम र सिपको परिक्षण गरि श्रम बजारमा पठाइने छ ।
- वैदेशीक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरुलाई व्यवसायीक कृषि र स्वरोजगारमुलक उधममा संलग्न विभिन्न अनुदानमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- युवा बेरोजगारीलाई सम्बोधन गर्न युवा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । दलित महिला, द्वन्द्वपीडित, विपन्न तथा सीमान्तकृत समुदायको आत्मनिर्भरताको लागि लक्षित वर्ग विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

राजस्व संकलन तथा परिचालन सम्बन्धि नीति

- गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा करको दर निर्धारण गर्दा प्रगतिशिल कर प्रणाली लागु गरिनेछ ।
- मुख्य राजस्वका स्रोतहरू: सम्पत्ति कर, घरनक्सा पास तथा अभिलेख दस्तुर, व्यवसाय कर, बहाल विटौरी शुल्क, सम्पत्ति मूल्यांकन शुल्क, सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुरको दर तथा असुली प्रक्रिया निर्धारण गरि सफ्टवेयर प्रणालीबाट अभिलेखीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- आम जनतालाई कर तथा राजस्वको महत्वका बारेमा जनचेतना विस्तार गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका उद्योग, व्यवसायीहरूलाई करको दायरामा ल्याउन कर संकलन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।

सामाजिक सुरक्षा तथा समावेशी प्रवर्द्धन सम्बन्धि नीति

- हरेक नागरीकको बैंक खातालाई अनिवार्य गरि वृद्धवृद्धा, एकल महिला, तथा अपाङ्ग नागरिकको सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंक मार्फत व्यक्तिको खातामा सिधै पठाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- जेष्ठ नागरीक र अपाङ्ग नागरिकहरूलाई सक्रिय जीवन जिउने बातावरण तयार पार्न उपयुक्त सीपमुलक तालिम तथा जीवनोपयागी सिपहरू प्रदान गरिनेछ ।
- जातीय छुवाछुत र सामाजिक कुरिति, कुसंस्कार, रुढिवादी अन्धविश्वासको अन्त्य गर्न साँस्कृतिक सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

कानून तथा न्याय सम्पादन सम्बन्धि नीति

- गाउँपालिकामा दर्ता हुन आएका सबै विवादहरूलाई छिटो र छरितो छिनोफानो हुने व्यवस्था मिलाइनेछ । यसका लागि सामुदायीक मेलमिलाप केन्द्रहरूलाई अधिकतम परिचालन गरिनेछ ।
- उपरोक्त नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनका लागि निम्नलिखित ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधिहरू तत्काल तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ
 - गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन
 - गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन
 - आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाई ऐन
 - कृषि उत्पादन प्रोत्साहन मूल्य सहायता कोष कार्यविधि

० स्वास्थ्य चौकी व्यवस्थापन नियमावली

२२/५/९६

१३. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहविचमा समन्वय, सहकार्य र सहअस्तित्वको भावना विकास गर्न सकेमा मात्र राष्ट्रिय एकता अभिवृद्धि गर्न बल पुग्ने, विभिन्न वर्ग, क्षेत्र, समुदायविचको भावनात्मक सम्बन्ध म्रगाढ हुने र आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणको काम सहज हुनेछ । जनताको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक रुपान्तरणमा नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको लक्ष्य हासिल गर्न गाउँ कार्यपालिका प्रतिवद्ध छ र

अन्त्यमा, नेपालको संविधान कार्यान्वयनको क्रममा गाउँ सरकारको तर्फबाट प्रस्तुत गरिएको पाँचौं नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउने सुअवसर प्रदान गर्ने सबै गाउँवासी सम्पूर्ण जनसमुदाय, गाउँ कार्यपालिका र गाउँसभाका सदस्यहरु, राजनीतिक दल एवम् भातृ संगठनका प्रतिनिधिहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, सुरक्षाकर्मी, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज, संचार जगत सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद ।

२२/५/९६
देवदत्त बस्नार धार
अध्यक्ष